

ЧИН ПРИСАЈЕДИЊЕЊА ПРАВОСЛАВЉУ

Многи од оних „нехришћана“, као што су јевреји, муслимани и незнабошци, а такође и „хришћана“, тј. они који не припадају Православној цркви, неретко пројављују искрену жељу да постану део једне, свете, саборне и апостолске Цркве. Света Црква прихвата те људе у своје наручје након испитивања искрености њихове вере и након чина који је за то прописан.

Историја примања иноверника у свету Цркву

Још од апостолских времена ка Цркви су прилазили људи различитих веровања и над њима се увек вршио молитвени чин присаједињења. У осмој глави „Апостолских Установа“ (4. век) постоји напомена епископима и свештеницима о томе да пажљиво испитују оне који приступају причешћу, те да се упознају са разлозима који су те људе побудили да приме Реч Господњу. Приликом тог испитивања упознавало се са животом, вером, друштвеним положајем оних који се обраћају и тек након тога епископ или свештеник одлучивао је да ли та особа може бити примљена (8. књига, 32. поглавље).

---

¹ Подробније: Древно-руске библиотеке; 1790., 12. том, стр. 162, 13. том, стр. 108-109 /на руском/.

² А. Дмијријевски, пом. дело, стр. 347, 350.

У 7. веку је Црква, због злоупотребе Јевреја који су неретко само на речима прихватили хришћанство, заповедила да се они у заједницу са вернима примају кроз молитву и тек након што покажу искрену веру, одбацујући од себе све своје некадашње јеврејске заблуде, обичаје и дела (погл. 8. правило Седмог Васељенског сабора).

Још од најстаријих времена формирана су три начина или „образа“ присаједињења иноверника ка Православљу: кроз Тајну Крштења, кроз Тајну Миропомазања и кроз Тајну Покајања.

До Васељенских Сабора у древној црквеној пракси постојала су одређена размимоилажења у вези са питањем о томе по ком чину треба приопштавати у Цркву неправославне хришћане, тј. оне који су одступили од вере, а затим пожелели да јој се поново врате. У појединим помесним црквама присаједињење новацијана, енкратита, апотактита и осталих обављало се кроз Крштење, у другим се то вршило кроз Миропомазање, а у трећим само кроз одрицање од пређашњих заблуда, тј. кроз Тајну Покајања. Одлукама Првог Васељенског сабора (8. и 19. правило) и одлукама Другог Васељенског правила (7. правило), установљена су општа правила примања иноверних у Цркву. Познато је да је у 5. веку Тимотеј (свештеник из Константинопоља), у посланици Јовану, на основу 7. правила Другог Васељенског сабора, изложио напомене о томе кога из јеретика и на који начин примати у свету Цркву. У 7. веку Шести Васељенски сабор, потврдивши раније црквене одлуке, дефинитивно одређује принципе присаједињења Православљу (95. правило), којим се Црква почиње руководити у сва каснија времена. Сагласно древним црквеним правилима, кроз Тајну Крштења примани су не само незнабошци, јудеји и муслимани, него и они одступници од Цркве који су заблудели у домену основних догмата свете вере, затим они који нису признавали Тајну Крштења или је вршили на неправилан начин (као на пример монتانисти, евномијани, савелијанци). Друге неправославне, који се желе вратити у окриље Цркве, над којима је на правилан начин обављено Крштење (нпр. аријевци, македоњани, новацијани), Црква је заповедила да се примају кроз Миропомазање или само кроз Покајање, у случају да су они били миропомазани правилно рукоположеним свештеником, који је имао прејемство од апостола.

У 4. веку патријарх Методије Константинопољски издао је чин за оне који се обраћају православној вери. Са његовим именом дошао је до нас „устав о различитим образима и узрастима оних који се обраћају“.¹ 1848. године Константинопољски Сабор прихватио је

¹ А. Јаблоков, О проихођењу чина присаједињења муслимана ка Православној хришћанској вери - Православни сабеседник, 1881., стр. 250, 283 /на руском/.

решење да се римокатолици присаједињују Православљу кроз Миропомазање.

У Русији сачувала су се сва три „образа“ или начина присаједињења Православљу у сагласју са канонским правилима Цркве и древном црквеном праксом. До 17. века примање у нашу Цркву западних хришћана вршило се без Крштења, само кроз Миропомазање. У епохи самозванаца, у условима сталних ратова са Пољацима, Сабор из 1620. године, који је сазван у време патријарха Филарета, донео је одлуку о прекрштавању римокатолика који желе да ступе у Православну цркву. Доцније се то решење примењивало и на лутеране, о чему сведочи чин присаједињења „оних који долазе из лутеранске јереси“, који је објављен у Требнику из 1639. године.

Одлука о прекрштавању римокатолика која је супротна древним црквеним правилима била је замењена од стране Московског Сабора из 1667. године, који је донео одлуку „да не приличи латине прекрштавати, него они након што прокљу своју јерес и након што исповеде своје грехе и све то потпишу својим потписом, нека буду помазани светим и великим Миром...“.¹ 1718. године Руска црква је променила обичај који је у њој постојао од 1620. године у вези са прекрштавањем лутерана, руководећи се древном праксом Истока као и праксом Руске цркве до 1620. године, тако да је и ове вероодступнике примала кроз Миропомазање као и римокатолике.

Од 1757. године Руска црква почела је примати римокатолике који нису миропомазани кроз Миропомазање, а оне који су миропомазани од стране римокатоличких епископа, примала је кроз Покајање, у коме су се они одрицали од својих заблуда.

Међу расколницима Руска црква је од давнина правила разлику у њиховом одступништву од Православља, те је на тај начин и поступала према њима када су желели да се врате у свету Цркву. На пример, духоборци и сви остали који су одбацивали Тајну Крштења, као и расколници који нису имали свештенства, а самим тим ни Тајни, прихватани су кроз Крштење. Уколико су неки од расколника били правилно Крштени, тада су примани кроз Миропомазање. Проблемом примања расколника у свету Цркву након њихове спремности да одбаце своје пређашње заблуде, нарочито се бавио Сабор из 1722. године.

Саобразно поменитим начинима примања иновјерних у свету Цркву, још од најстаријих времена формирани су посебни чинови присаједињења.

¹ А.Серафимов, О примању неправославних хришћана у Православну цркву - Радови Кијевске Духовне академије, Кијев, 1864., јул, стр. 362 /на руском/.

У 16. веку сваки јеретик или незнабожац, пре него што се над њим обави Тајна Крштења, ступао је у разред оглашених. Ради тога је у богослужбеној пракси назначавано посебно време и постојале су одређене молитве. Из „Устава како треба достојно прогласити оглашеника“ сазнајемо да је најприкладнији тренутак за то у чину литургије после малог входа. Тада се певало велико „Господе, помилуј“ и читано је пет молитви за оглашене.

Оглашење незнабожаца происходило је на следећи начин: оглашени, који је дошао у храм, клекне; свештеник га три пута благосиља, чита молитву, после које оглашеног поново благосиља три пута и онда записује његово име у списак катихумена. По окончању друге молитве, свештеник га је отпуштао кући.

Деца која су из хришћанства отпала у незнабоштво прихватана су у свету Цркву после седам дана, у току којих су над њима свакодневно проузношене молитве очишћења. У осми дан деца су миропомазивана по челу, лицу, рукама, коленима и прсима и, након проузнетих молитви, причешћивана су Светим Тајнама. Младе особе и старци претходно су постиле „две четрдесетнице“, упражњавајући молитве и коленопреклоњења и проузносећи по сто пута „Господе, помилуј“ на сваку молитву оглашења коју је казивао свештеник.

Оне који су добровољно отпали у незнабоштво па су се поново хтели вратити у Православље, такви су две године морали да проведу у посту, уздржавајући се од меса, сира, јаја и вина, и свакодневно су чинили по сто поклона и проуносили су по двеста пута „Господе, помилуј“.

У свим указаним ситуацијама молитве су читане у следећем поретку: прво се проуносило „Праведан јеси, Господе...“, затим су следили Пс. 50, Пс. 37 и Пс. 102, три молитве после којих је свештеник миропомазивао новообраћеног, још једна молитва и после обичног окончања, свештеник је обраћеника отпуштао дому. По том чину вршило се присаједињење Православљу и јеретика, а такође и Јевреја.¹